

Barta Zsolt

Anglikán mise, rock-koncert — vagy hagyományos református istentisztelet?

Közélet: Milyen módon jutottál ki Angliába és milyen tanulmányokat folytattál?

Barta Zsolt: Az ELTE végzős doktorandusz-hallgatójaként megpályáztam egy ösztöndíjat a Balassi Intézetnél. A sikeres pályázatnak köszönhetően a Londontól 110 kilométerre található egykori üdülőváros, Cheltenham egyetemének bölcsészkarán folytattam megbeszéléseket egyik témavezetőmmel, Andrew Lincoln Újszövetség-professzorral, valamint anyagot gyűjtöttem a formálódó disszertációmhoz.

K: Milyen várost kell elképzelnünk, és milyen volt az egyetem?

BZs: Egy Győr nagyságú városról van szó, amelynek kiterjedt belvárosa nagyrészt a XIX. században nyerte el végső formáját. Sok szép régi épület és még több templom található benne. A bölcsészkar épülete szintén ebből az időből származik. Eredetileg leánykollégiumnak építették. Az egyetemet egy anglikán lelkész, Francis Close, az angliai evangélikál megújulás egyik élharcosa alapította a szélesebb néprétegek oktatása és felemelése céljából. A bölcsészkar épületegyüttesének szélén egy gyönyörű kápolna található, ahol ma főleg reprezentatív rendezvényeket tartanak.

K: Ha már a templomokat említetted, milyen a város felekezeti megoszlása?

BZs: Az angliai átlagot képezi le a város. A legtöbb templom az anglikán egyházhoz tartozik. Van egy gyönyörű, főleg skótok által látogatott református templomuk is. Egy újabb építésű római katolikus templom is található a belvárosban. Ezen kívül számos metodista, baptista és más neoprotestáns gyülekezet működik a közösségben.

K: Te milyen alkalmakra látogattál el?

BZs: Célul tűztem ki, hogy közelebbről megismerkedem a mai anglikán egyházzal, hiszen annak idején tanultunk róla, de nem voltak tapasztalataim. Ennek megfelelően egy vasárnap délelőtti istentiszteleten, három esti és két reggeli áhítaton vettem részt különböző templomokban. A vasárnap délelőttiakat nagyjából a református templomban töltöttem. Egyszer benéztem a római katolikus templomba is. Összesen a három hét alatt kilenc istentiszteleti alkalmon vettem részt.

K: Mit tapasztaltál az anglikánoknál?

Barta Zsolt rédei református lelkész 2013 szeptemberében háromhetes tanulmányúton vett részt Angliában. A tanulás mellett számos istentiszteletre is elment. A közölt interjúban élményeiről és tapasztalatairól számol be.

BZs: Az egyháztörténelem-óráinkról annyi maradt meg bennem, hogy teológiájában protestáns, liturgiájában a katolikushoz közelebb álló egyházról van szó. A valóság ma már azonban az, hogy az egyháznak van egy protestánsabb és egy katolikusabb része. Ez főleg az istentiszteletben, de eltérő teológiájukban is megmutatkozik.

K: Mit jelent ez a gyakorlatban?

BZs: Egyrészt vannak olyan templomok, amelyek tele vannak szobrokkal, festményekkel, ahol a lelkészeket az „Atyám” megszólítással kell illetni, és ahol az istentiszteletet misének nevezik. Másrészt vannak olyan gyülekezetek, ahol teljesen puritánok a templomok, a lelkészeket keresztnévükön szólítják, a liturgia még a miénkénél is egyszerűbb és spontánabb. Ráadásul ebben a városban a képet még az is bonyolította, hogy nem pusztán e két pólus között oszlottak meg a gyülekezetek, hanem volt még az evangelikál irány is. Az ilyen templomokban teljesen szabadon, esetlegesen folyt az istentisztelet. Az egyébként gyönyörű orgonák helyett modern hangszerekkel kísérték az éneklést, a csodálatos kő padlózatot rózsaszín szőnyeggel borították be, a lelkész kedélyesen humorizált a másnapossággal. Az ilyen helyeken hagyományos éneket egyáltalán nem vagy alig énekeltek. Bevallom, erős késztetést éreztem, hogy ki menjek egy ilyen istentiszteletről.

K: Mi a helyzet a reformátusokkal?

BZs: Az angliai reformátusok száma igen csekély, s erősen fogyóban van a felekezet. Az istentiszteleteken vegyes élményeim voltak. Röviden: csodálatos imádságokat hallottam, nagyon szép volt az orgonájuk. A hallott prédikációk megragadtak — a nyugati liberális gondolatiság határain belül. Az istentisztelet kezdetén lejátszott Hípp-hopp számok a már korábban említett késztetést hozták elő bennem. Elég vegyes alkalmak voltak ezek.

K: Mi volt a legpozitívabb élményed?

BZs: Háromszor is visszamentem az egyik anglikán gyülekezet esti áhítatára. Egy kórus és igen képzett kántor vezette az alkalmakat. Itt még genfi zsoltárt is énekeltünk. Ezen meghatódtam. Igazi lelki feltöltődésben volt részem.

K: Élményeid alapján meg tudsz-e fogalmazni valamiféle tanulságot?

BZs: Nagyon is. Hagyományos, méltóságteljes, letisztult protestáns istentisztelettel nem találkoztam kint. Ezt fájlaltam. Elmehettem egy istentiszteletnek álcázott rock-koncertre vagy egy anglikán misére. Ezt valahogy nem éreztem helyesnek. A reformátusoknál furán és rendszertelenül keveredtek a hagyományos és az új elemek. A hagyományos magyar református istentisztelet olyan kincs, amelyet ápolni és mindenképpen őrizni kell. A vegyítést, hígítást nem tartom járható útnak. Az egyetemes keresztyén kultúrából építkező protestáns istentiszteletünket meg kell erősítenünk.

Eredetileg megjelent: <http://refkozelet.blogspot.hu/2014/04/a-magyar-reformatus-istentisztelet.html> (Dunántúli Református Közélet. Publicisztikák, közéleti írások. 2014. április 15.) (Apróbb módosításokkal, a Szerk.)